

בראשית פרק כב

(א) ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם ויאמר אליו אברהם ויאמר הנני: (ב) ויאמר קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק ולך אל ארץ המריה והעלהו שם לעלה על אחד ההרים אשר אמר אליך: (ג) וישכם אברהם בבקר ויחבש את חמורו ויקח את שני נעריו אתו ואת יצחק בנו ויבקע עצי עלה ויקם וילך אל המקום אשר אמר לו האלהים: (ד) ביום השלישי וישא אברהם את עיניו וירא את המקום מרחק: (ה) ויאמר אברהם אל נערו שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוו ונשובה אליכם: (ו) ויקח אברהם את עצי העלה וישם על יצחק בנו ויקח בידו את האש ואת המאכלת וילכו שניהם יחדו: (ז) ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי ויאמר הנני בני ויאמר הנה האש והעצים ואיה השה לעלה: (ח) ויאמר יצחק אל אברהם אלהים יראה לו השה לעלה בני וילכו שניהם יחדו: (ט) ויבאו אל המקום אשר לו האלהים ויבן שם אברהם את המזבח ויערך את העצים ויעקד את יצחק בנו וישם אתו על המזבח ממעל לעצים: (י) וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת לשחט את בנו: (יא) ויקרא אליו מלאך יקוק מן השמים ויאמר אברהם ויאמר הנני: (יב) ויאמר אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה ולא חשכת את בנך את יחידך ממני:

רש"י

(א) **אחר הדברים האלה** - יש מרבתינו אומרים אחר דבריו של שטן, שהיה מקטרג ואומר מכל סעודה שעשה אברהם לא הקריב לפניך פר אחד או איל אחד, אמר לו כלום עשה אלא בשביל בנו, אילו הייתי אומר לו זבח אותו לפני לא היה מעכב. ויש אומרים אחר דבריו של ישמעאל שהיה מתפאר על יצחק שמל בן שלש עשרה שנה ולא מיחה, אמר לו יצחק באבר אחד אתה מיראני, אילו אמר לי הקב"ה זבח עצמך לפני לא הייתי מעכב: **הנני** - כך היא עניינתם של חסידים, לשון ענוה הוא ולשון זימון: (ב) **קח נא** - אין נא אלא לשון בקשה, אמר לו בבקשה ממך עמוד לי בזה הנסיון, שלא יאמרו הראשונות לא היה בהן ממש: **את בנך** - אמר לו שני בנים יש לי, אמר לו את יחידך, אמר לו זה יחיד לאמו וזה יחיד לאמו, אמר לו אשר אהבת, אמר לו שניהם אני אוהב, אמר לו את יצחק. ולמה לא גילה לו מתחלה, שלא לערבבו פתאום, ותזוח דעתו עליו ותטרף, וכדי לחבב עליו את המצוה וליתן לו שכר על כל דבור ודבור: **ארץ המריה** - ירושלים, וכן בדברי הימים (ב' ג א) לבנות את בית ה' בירושלים בהר המוריה. ורבתינו פירשו על שם שמשם הוראה יוצאה לישראל. ואונקלוס תרגמו על שם עבודת הקטורת שיש בו מור נרד ושאר בשמים: **והעלהו** - לא אמר לו שחטוהו, לפי שלא היה חפץ הקב"ה לשחטו אלא שיעלהו להר לעשותו עולה, ומשהעלהו אמר לו הורידהו: **אחד ההרים** - הקב"ה מתהא הצדיקים ואחר כך מגלה להם, וכל זה כדי להרבות שכרן, וכן (לעיל יב א) אל הארץ אשר אראך, וכן ביונה (ג ב) וקרא אליה את הקריאה: (ג) **וישכם** - נזדרז למצוה: **ויחבש** - הוא בעצמו ולא צוה לאחד מעבדיו, שהאבהה מקלקלת השורה: **את שני נערו** - ישמעאל ואליעזר, שאין אדם חשוב רשאי לצאת לדרך בלא שני אנשים, שאם יצטרך האחד לנקבו ויתרחק יהיה השני עמו: **ויבקע** - תרגומו וצלח, כמו (ש"ב יט יח) וצלחו הירדן, לשון ביקוע פינדר"א בלעז [לחטוב]: (ד) **ביום השלישי** - למה איחר מלהראותו מיד, כדי שלא יאמרו הממו וערבבו פתאום וטרד דעתו, ואילו היה לו שהות להמלך אל לבו לא היה עושה: **וירא את המקום** - ראה ענן קשור על ההר: (ה) **עד כה** - כלומר דרך מועט למקום אשר לפנינו. ומדרש אגדה אראה היכן הוא מה שאמר לי המקום (לעיל טו ה) כה יהיה זרעך: **ונשובה** - נתנבא שישוב שניהם: (ו) **המאכלת** - סכין, על שם שאוכלת את הבשר, כמה דתימא (דברים לב מב) וחרבי תאכל בשר, ושמשכרת בשר לאכילה. דבר אחר זאת נקראת מאכלת, על שם שישראל אוכלים מתן שכרה: **וילכו שניהם יחדיו** - אברהם שהיה יודע שהולך לשחוט את בנו היה הולך ברצון ושמחה כיצחק שלא היה מרגיש בדבר: (ח) **יראה לו השה** - כלומר יראה ויבחר לו השה, ואם אין שה, לעולה בני. ואף על פי שהבין יצחק שהוא הולך לישחט, וילכו שניהם יחדו בלב שוה: (ט) **ויעקד** - ידיו ורגליו מאחוריו, הידים והרגלים ביחד היא עקידה, והוא לשון (להלן ל לט) עקודים, שהיו קרסוליהם לבנים, מקום שעוקדין אותן בו היה ניכר: (יא) **אברהם אברהם** - לשון חבה הוא שכופל את שמו: (יב) **אל תשלח** - לשחוט, אמר לו אם כן לחנם באתי לכאן, אעשה בו חבלה ואוציא ממנו מעט דם, אמר לו אל תעש לו מאומה, אל תעש בו מום: **כי עתה ידעתי** - אמר רבי אבא אמר לו אברהם אפרש לפניך את שיחתי, אתמול אמרת לי (לעיל כא יב) כי ביצחק יקרא לך זרע, וחזרת ואמרת (שם כב ב) קח נא את בנך, עכשיו אתה אומר לי אל תשלח ידך אל הנער. אמר לו הקב"ה (תהלים פט לה) לא אחלל בריתי ומוצא שפתי לא אשנה, כשאמרתי לך קח מוצא שפתי לא אשנה, לא אמרתי לך שחטוהו אלא העלהו, אסקתיה אחתיה: **כי עתה ידעתי** - מעתה יש לי מה להשיב לשטן ולאומות התמהים מה היא חבתי אצלך, יש לי פתחון פה עכשיו שרואים כי ירא אלהים אתה:

בראשית פרק ג

(א) והנחש הִיהָ עָרוֹם מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יְקֹנֵק אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר אֶל הָאִשָּׁה אֵף כִּי אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכָּל עֵץ הַגֶּן : (ב) וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל הַנָּחַשׁ מִפְּרִי עֵץ הַגֶּן נֹאכֵל : (ג) וּמִפְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגֶּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְעוּ בוֹ פֶּן תִּמְתּוּן : (ד) וַיֹּאמֶר הַנָּחַשׁ אֶל הָאִשָּׁה לֹא מוֹת תָּמָתוֹן : (ה) כִּי יִדְעַ אֱלֹהִים כִּי בַיּוֹם אֲכַלְכֶּם מִמֶּנּוּ וְנִפְקַחוּ עֵינֵיכֶם וְהִייתֶם כְּאֱלֹהִים יֹדְעֵי טוֹב וְרָע : (ו) וַתֵּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תֵאָנֶה הוּא לְעֵינַיִם וְנִחְמָד הָעֵץ לְהִשְׁכִּיל וַתִּקַּח מִפְּרִיו וַתֹּאכַל וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ עִמָּה וַיֹּאכַל : (ז) וַתִּפְקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וַיִּדְעוּ כִּי עִרְמָם הֵם וַיִּתְּפְרוּ עֲלֵהּ תֵאָנֶה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֹת :

רש"י

(א) **והנחש היה ערום** - מה ענין זה לכאן היה לו לסמוך (פסוק כא) ויעש לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם. אלא למדך מאיזו עילה קפץ הנחש עליהם, ראה אותם ערומים ועוסקים בתשמיש לעין כל ונתאוה לה: **ערום מכל** - לפי ערמתו וגדולתו היתה מפלתו, ערום מכל, ארור מכל: **אף כי אמר וגוי** - שמא אמר לכם לא תאכלו מכל וגוי - ואף על פי שראה אותם אוכלים משאר פירות, הרבה עליה דברים כדי שתשיבנו ויבא לדבר באותו העץ: (ג) **ולא תגעו בו** - הוסיפה על הצווי, לפיכך באה לידי גרעון, הוא שנאמר (משלי ל ו) אל תוסף על דבריו: (ד) **לא מות תמתון** - דחפה עד שנגעה בו, אמר לה כשם שאין מיתה בנגיעה כך אין מיתה באכילה: (ה) **כי יודע** - כל אומן שונא את בני אומנתו, מן העץ אכל וברא את העולם: **והייתם כאלהים** - יוצרי עולמות: (ו) **ותרא האשה** - ראתה דבריו של נחש והנאו לה והאמינתו: **כי טוב העץ** - להיות כאלהים: **וכי תאוה הוא לעינים** - כמו שאמר לה ונפקחו עיניכם: **ונחמד להשכיל** - כמו שאמר לה יודעי טוב ורע: **ותתן גם לאישה עמה** - שלא תמות היא ויחיה הוא, וישא אשה אחרת: **גם** - לרבות כל בהמה וחיה: (ז) **ותפקחנה עיני שניהם** - לענין החכמה דבר הכתוב ולא לענין ראייה ממש, וסוף המקרא מוכיח: **וידעו כי ערומים הם** - אף הסומא יודע כשהוא ערום, אלא מהו וידעו כי ערומים הם, מצוה אחת היתה בידם ונתערטלו הימנה: **עלה תאנה** - הוא העץ שאכלו ממנו, בדבר שנתקלקלו בו נתקנו, אבל שאר העצים מנעום מליטול עליהם. ומפני מה לא נתפרסם העץ, שאין הקב"ה חפץ להונות בריה, שלא יכלימוהו ויאמרו זהו שלקה העולם על ידו. מדרש רבי תנחומא (וירא יד):

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored in memory of Mr. Gerald Moskowitz z"l by his family.

לעי"נ גרשון אלטר בן יהודה וולף ז"ל

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.

Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.